SPISY ADOLFA HEYDUKA

LXII.

PÍSNĚ

SPISY

ADOLFA HEYDUKA

LXII

PÍSNĚ

1926
NAKLADATELSTVÍ J. OTTO, SPOLEČNOST S R. O.
V PRAZE

ADOLF HEYDUK

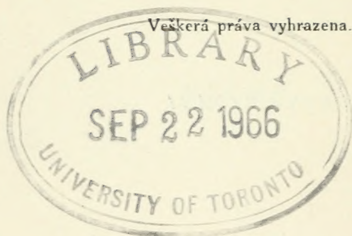
PÍSNĚ

DRUHÉ VYDÁNÍ

1926

NAKLADATELSTVÍ J. OTTO, SPOLEČNOST S R. O.

V PRAZE

Tiskem České grafické Unie a. s. v Praze.

MŮJ MILÝ PŘÍTELI!

V zákoutí rodných hor naučil jsem se Tě znáti a milovati. Posvěcen krásou, nadšen láskou k umění nedbal jsi lákavého chlebaření, jež kynulo Ti plnou kyticí zlatých klasův; odhodlaně sáhnul jsi po svěží parnasce, již podávala Tobě poesie: stal jsi se její knězem. Proputoval jsi daleké hvozdy a luhy literního umění, obdivoval jsi se jeho pestrým květům, ale ten bílý květ našich horských svahů zůstal Ti nejdražším. Parnaska ve Tvém zasazena ňádru bují a kvete a neuvadne, bohdá, i přes nepřízeň a zklamání doby. Nevěda, čím bych Tě v dusném města vzduchu potěšil, přináším Ti hrstku lučního kvítí; neobčerství-li Tě, jak bych přál, založ je aspoň památkou na upřímného přítele.

A. H.

I.

MÁ PÍSEŇ.

Je ta malá píseň moje
jako skřivan v setí,
jako v lese chasa ptačí,
když jí těsné hnízdo sotva stačí,
jako klubko dětí,
když provádí skoky svoje:
veselá je píseň moje.

Je ta malá píseň moje
nelíčena, čilá,
z očí bujná svěžesť září,
jasná, hladká na čele i tváři,
v zrůstu lad i síla,
šat má domácího kroje:
prostičká je píseň moje.

Je ta malá píseň moje
lehká, v chůzi hbitá,
ve přírody zvuku sterém
chorovodí pěkným stejnoměrem.
srdce takt jí čítá,
nezapírá sester roje:
upřímná je píseň moje.

Je ta malá píseň moje
prostodušná všude,
po cizině nezatouží,
v jasné zřídlo pohádek se hrouží,
k ňádru růže klade,
za pás snítku chvoje:
národní je píseň moje.

SLUNÍČKO SI POSKOČILO . . .

Sluníčko si poskočilo,
dozrávají zlaté klasy,
hnízdo malých křepeliček
křídla probírá si.

Písně moje, křepelice,
stejně pěkně sobě veďte,
máte také hebké peří,
s Pánembohem, leťte!

PUSTIŽ MNE Z OBJETÍ . . .

Pustiž mne z objetí,
světničko nízká,
slunéčko vychází,
skřivánek výská:
výská a vznáší se
nad zkvetlým luhem,
duše má pospíchá
za tím svým druhem.

Počkej, až pospolu
k nebi se vznesou,
rosu svých popěvků
na práh ti snesou,
radosť tě oblaží,
zlíbá tě zblízka,
budou ti záviděť
město i víska.

Budou ti záviděť,
že's plna světla,
jako bys hvězdami,
radostí kvetla,

jak by ti blaženosť
vzrůstala v prsti,
jako bys pouštěla
slunéčko z hrsti.

PŘÍCHOD VESNY.

Blankytu kůň okřídlený
zlatou hřívou třese:
vzácného je koník rodu,
sličnou vílu od východu
na své pleci nese.

Pyšní se s ní, chlubí se s ní,
vesel skáče s hory;
krasavici oči planou,
vždyť jí zevšad v přivítanou
pějí ptačí sbory.

Sad jí v ústret toužně vzdychá,
hvozd své dumky zvučí,
horských bystřin bílé vlny
všude opálů jsou plny,
křoví touhou pučí.

Na zelenou blanku strání
v čilém mysli vzletu
příroda, ta sličná knění,
dala se již do básnění
listů, poupat, květů.

A ty listy a ty květy
a ty melodie
a těch perel lesklé chvění
Máj, všem srdcím k potěšení,
v pestrou kytku vije.

Pospíchá s ní k družce svojí,
ruměn v líci, plesně,
a jak ženich — všemu k žasu —
váže pestrou kytku k pasu
čarodějce Vesně!

ZA JAREM.

Jde jaro květnou dolinou
a já jdu za jarem;
buď kyprá, nivo, síní mou,
a květe pohárem.

Dej svěžesť duši, ňádru zpěv,
a myšlénkám dej květ,
v proud slunný proměň stydlou krev
a v růži stydlý svět! —

VRAŤTE SE MI, PÍSNĚ!

Vraťte se mi k štěstí,
písně, prosté kvítí,
pomozte mi nésti
klesající žití.

Pomozte mi rváti
ňader černé ostí,
než vás duše ztratí
z citův letorostí.

TOUHY — ŽALY.

Vadne mysl jará,
krev však posud hárá
v nitru mém a v srdci mém,
touha tisícerá
za noci i šera
hoří v něm a plane v něm.

Ach ty touhy, žaly
všecko všudy vzaly
v spěchu svém a v letu svém,
jako kapky deště
budou padat ještě
nad hrobem a — za hrobem!

POHÁDKA O ŠTĚSTÍ.

Pohádka o štěstí,
ochotné robě,
svíjí nám kytice
v milostné době.

Také mi krásnou kdys
kytičku svila,
růžičky spadaly,
ostnovka zbyla.

NOVÉ JARO.

Slyš! jaro po špičkách se blíží,
sežloutlém po stlaní,
bystřinka, dítě, kvapí lesem
a tleská do dlaní.

Pták pročechrává pestré peří
a zkouší popěvky,
a hloží ovinuje květem
ostnaté větévky.

Žežhulka po stromech se honí,
bělásek po seně —
zas oko dočkalo se jara,
a srdce — jeseně!

ZLATÝM ZVONKEM . . .

Zlatým zvonkem drobní ptáci zvoní
jarní písně v kyprém ňádru buku,
nevědomky na hruď dávám ruku,
nevědomky hlava se mi kloní.

Nevím věru, zda to srdce zmůže,
vždyť mi z něho také silou ručí
větev plna poupat písní pučí . . .
Ó, kéž všecky rozvijou se v růže!

NADĚJE.

Poletují vlastovice
kolem věže, kolem báně,
poletují jarní snové
kolem srdce, kolem skráně.

Slunkem skála oděla se,
balvan mechem, hloží květem,
i z té staré plané hruše
pučí poupě za poupětem.

Však mně také pocit duše
zvonkem zkvete, růží vzplane,
až mně z milých černých očí
pramen slunce v ňádro skane.

RANNÍ PÍSEŇ.

Už kvetou chrpy v žitě
i rudolistý mák,
květ jetele už voní,
a z něho vzlét' a zvoní
pod nebem při úsvitě
svou píseň sivý pták.

Hrot travin v kyprém luze,
vrch květů, klasů, lat —
vše z jemných perel rosy
šperk plný záře nosí,
že milo při té duze
své písně zanechat.

Nuž, písni! v krásy tuše
dál, v milé kraje, dál,
a líbej na potkání
ty hlavy rodných strání,
bych s jiskrou slunné duše
též rosou blaha plál.

STÉBLA K NEBI ŽENOU —

Stébla k nebi ženou,
v stéblech planý mák,
s oblak v luhy padá
plesající pták.

Blaženo je všecko,
niva, les i sad,
a ty, staré srdce,
tesknilo bys snad?

Zlomena-li křídla
na zápolný rej,
nedbej! Pělo's ráno,
večer poslouchej!

Však v těch různých zvucích
poznáš zas a zas
chvíti se i jásať
ztracený svůj hlas!

DLOUHÁ JE TO CESTA . . .

Dlouhá je to cesta těsným ouvozem;
když jsem po ní kráčel, dal jsem s Bohem všem,
dal jsem s Bohem všemu, co jsem miloval;
tobě, rodný domku, též jsem s Bohem dal.

Ach, kde krásné chvíle mého mládí jsou?
Sto mil letí časy každou hodinou,
osud nenavrací ničeho, co vzal,
jenom jedno vrací: stesk a bol a žal.

Matka v hrobě leží, otec vedle ní:
kdy pak asi věčnosť mně se rozední?
Kdy pomine srdce neustálý pal,
kdy mně rakev podá, co mně život vzal!

SAMOTA.

Smutno samotnému!
Tak mně život míjí
jako motýlovi
suché na lilii!

Ne jak motýlovi,
spíš jak ptáku v sněti,
když mu z hnízda vzali
drobné jeho děti.

LOUČENÍ.

Tak už se loučím s junáctvím,
už jarou bujnosť ztrácím,
mé mládí točí šátečkem,
a já se neobracím.

Ach, nemohu se zastaviť,
nechť jak chce na mne volá,
a přec si na ně vzpomene
ještě ta hlava holá.

A přec si ně vzpomenou
ještě ty kalné oči . . .
Ach! v dálce bílým šátečkem
mé mládí „s Bohem“ točí.

RŮŽE VZPOMÍNEK MI Z ŇADER PUČÍ.

Růže vzpomínek mi z ňader pučí,
plno poupat v listův obalech,
motýlových tužeb křídla ručí
k rozvití jim snáší toužný vzdech.

Hle, již bujných poupat krása rudá
ukypřený přizdobuje trs . . .
či se mýlím? snad jen píseň chudá
krvácí mi z rozervaných prs?

KŘEPELICE PĚJE.

Křepelice pěje,
až se hloží chvěje,
křepelice mladá
písničku si skládá.

A já pod tím hložím
písničku si složím,
třebas už se kývá
hlava polosivá.

Třebas už se kloní,
v srdci přec to zvoní; —
kéž i ve zlou dobu
potrvá až k hrobu!

MUSÍ.

Slunéčko skrývá se
za sivé mraky,
zapadá, zapadá —
mládí mé taky;
hlava už prokvétá,
ňádro se dusí —
srdce mé ze světa
nechce a musí. —

Musí! zda pomůže
polibek jara,
štěp-li s půl umrzne,
s půl bleskem zhárá,
v jíní kdy změní se
vlas někdy rusý
a kštice opadať
nechce, a musí?

BĚLÁSEK V RŮŽI.

Ty nalomená růže bledá!
jak bělásek, jenž na ňádro ti sedá,
jest píseň má na chýlícím se žití,
a jiná přec! Tvůj motýl hyne v pyle,
leč žití mé tak chudičké, tak znylé,
míň vůle má, než v třasovisku sítí,
než v podjeseni chudobička bledá,
že nevím sám, co u mne píseň hledá,
kde kolem tolik svěžího je kvítí.

PROSBA.

Až budu pochován,
počkejte k letu,
drobnými poupaty
na hrobě zkvetu —
ta drobná poupata
pěstujte, kropte
a ptáčkům na rosu
čîšky z nich zrobte.

Až tráva zbují se,
stejno ji skoste,
po dva dni žebrákům
chleby tam noste,
dva dni chléb žebrákům,
ale den třetí —
pamlsky pro své — snad
pro mé též děti.

PŘÍČINA.

Perutí si na kalině
pták povívá,
kalina se ptáku diví,
že tak zpívá.

Proč se divíš, bělokvětá?
Hruď mi stůně,
písněmi mne opojila
tvoje vůně!

DIVOKÉ LABUTĚ.

Nebe se zatáhlo
do šířky, do dáli,
divoké labutě
k západu spěchaly:
letěly pod mlhou,
nizounko při zemi,
šumíce bílými
perutěmi.

Letěly, letěly,
v dálce jich pruh šedý
ztrácí se, uniká
před mými pohledy:
s nimi však u moře
pod mlhou při zemi
povívá touha má
perutěmi.

TMÍ SE MRAČNA . . .

Tmí se mračna siná,
hyne ptáků ples,
zvadlé paže vzpíná
javor do nebes;
do žlutého stlaní
chladný sever vběh' —
hlava klesá maní,
utají se dech. —

Maní klesá hlava,
nezvedá se zas,
rudne do krvava
zrak a bělá vlas;
co se v ňádru blýská,
není jiskrou víc,
z vyhaslých jen pryská
slza zřítelnic!

*

HORSKÁ CHYŠ.

Tam pokraj lesa tiše
v dál prostá hledí chyše
a do té jsem se vžil,
žal vzal mi žití půlku,
a zbytek po útulku
té chatky zatoužil.

V ní chtěl bych odpočíti
a před světem se krýti
ve klínu milých hor,
zde bychom s vlastovkami
a s písní vedli sami
srdečný rozhovor.

Břečtan by do kolečka
skryl malá okénečka,
by nevál do ní sníh,
a všakých přání nával
les z ňádra by mi brával
šuměním zvěstí svých.

Všech oken do květníků
vzkaz drahocenných rtíků

z dob ztracených bych vsil,
až ve zrosené půdě
by přes noc zkvetl rudě,
blah vínek bych si vil.

A, nechť by paž se chvěla,
výš klenby svého čela
ten květný dal bych pyl;
což omládnul bych asi,
až na probledlé vlasy
bych vínek posadil?

Tak snil bych, nechať krátce,
pak v Bibli po své matce
ten založil bych květ,
bych vzpomněl sobě v stáří,
jak všecko v mládí září,
než zvadne ret — a svět! —

PŘÁTELÉ.

Tré přátel nás, vždy jedné mysli, však,
to vespol druhy milými nás činí,
vždy jasné máme nitro, jasný zrak,
vždy jeden koná to, co druhý míní.

A zasednem-li večer ke stolu,
vždy snášíme se srdečně a tiše,
všech prosti hádek, věrně pospolu:
já, vína skvost a naplněná číše.

BĚLOSTKVOUCÍ ROUŠKOU SNĚHU . . .

Bělostkvoucí rouškou sněhu
hlavu kryje stráň,
ale slunce teplá zkázka
dýše v její skráň;
již se budí, prociťuje,
hrouží nohy v tok,
kytku křovin připíná si
na ztepilý bok.

Jak se krášlí, jak se zdobí,
bujnou věnčí hruď! —
a ty, srdce, smutilo bys?
Pro Bůh, již se vzbuď!
Koho jasem neprobudí
milá Vesny zvěsť,
toho zdrtí bez milosti
Moranina pěsť!

CO TRPĚL JSEM...

Co trpěl jsem! Leč nač tu tíhu?
Kdo srdce moje třel a hnět',
dal seménko jen v rudou rýhu,
čas vyhnal květ.

Jak pestré! Sotva jiný tuší:
tu žalosť plá, tam hoří trud,
leč kdyby nekvetly mi v duši,
jak byl bych chud!

II.

ZAVZNI, PÍSNI!

Zavzni, malá písni má,
těšitelko milá,
jako bysi z líbánků
matky svita byla:
jako by tě tatíček
světem vyprovázel,
jako by ti na cestu
Pánbůh květy házel.

Zavzni, vzlétni, spěchej dál,
tam, kde jaro svítá,
ptej se, zdali pro mne též
někde růže zkvítá:
vlastovičkám domácím
na perutě sedej,
klid a štěstí ztracené
k potěše mi hledej!

CO PÍSEŇ JEST...

Co píseň jest? Vzdech o perutí,
jímž pěvce hruď se zachvívá,
a nechať jásá, nebo lká a smutí,
přec zdobných křídel zvučné zamávnutí
pel vonný všude kolem rozsívá.

Nechť píseň z ňádra žaly pudí,
nechť pěvci věčnosť otvírá,
přec šťastnější je utulena v hrudi,
kde v jaře lásky s motýlem se budí
a při jeseni s růží umírá.

RANNÍ MODLITBA.

Už jsi Ty se k zemi sklônil,
nebes jasný králi,
slzy, jež jsi na luh sronil,
v diamanty vzplály.

Sniž se, vzejdi v síň mé duše,
aby kalná tíseň
změnila se v blahé tuše
v rubínovou píseň.

TUŽBY UPOUTANÉ.

Oděly se mladé tužby v květná písně slova,
vyletěly mladé tužby z ňádra junákova,
přeletěly hory, doly, luhy, řeky, moře,
přinesly jen střely v boku, na perutích hoře.

Škoda je vás, tužby mladé, s rudou skvrnou
v boku,
zle jste vy se proměnily za pár bujných roků:
jestřáb žití jal vás pánem do otrocké služby . . ,
odpočiňte poraněné, upoutané tužby!

VÝLET PTÁKŮV.

Nesou se ptáci z doliny,
nesou se v pěkném klínu,
nesou se k rána červánkům
jak švarní jonáci k vínu.

Nesou se, nesou v družině,
jen se to v zoře tísní —
den-li je krásou opojí,
Bože můj, to bude písní!

MÍR.

Už setmívá se, přijde noc,
dřív vábný svítal den,
ta slunce zlatá čaromoc
mně chvilku svitla jen,
jen krátkou chvilku; hasne zas —
kol stmívá se — je spánku čas!

Nuž, duše, v moře míru vplyň,
chci býti žalů prost,
již lehni, hlavo, odpočiň,
však snívala jsi dost;
co život, víš, tož žití nech —
a bude po všech bolestech!

ZA JITRA.

Usmívá se rosa z květů,
v každé rose celý svět —
Bože, co tu krásných světů
žíznivý můž' píti ret!

Skloň jen při kleknutí na zem
ke kalíškům svoji tvář:
sdílnou duši zjasní rázem
sterých slunců čarná zář.

PRCHLÉ JARO.

V poli žito zraje,
v zlato žloutne klas —
zase jedno jaro
ztraceno je zas.

Zase hrstka slunce,
hrstka květných dob —
každým okamžikem
hlubší lidský hrob. —

Ach, to jaro každé
jaký lestný dar —
a přec v žití, Bože,
kolik je těch jar?

JARO ZLATÝM MEČEM . . .

Jaro zlatým mečem tříští
bystřin lesklý pás,
křišťálová píseň prýští
z ptačích ňader zas;
z kypré trávy ostýchavě
hledí drobný květ
v dětském srdci, v kmetí hlavě
roste nový svět.

Dětských srdcí na blankytu
hvězdy v noc i den,
v mužné hlavy těsném skrytu
nesplněný sen;
ach tím jarem dítě s kmetem
spěchá do porob:
hoch o chabém křídle světem,
kmet o berle v hrob!

CÍL NEDOSTIŽNÝ.

Moře krásy — moře zvuků,
pověsť, zkázka každý kout,
kéž mi píseň podá ruku,
bych vás mohl přeplynout,
kéž mi jarosť plece tuží,
vzlet pozlatí skrání val,
ke slovu kéž cit se druží,
jako dřív se družíval.

Moře krásy, moře něhy,
prosto břehu, kde tvůj cíl?
Dálný — marný — těžké sněhy
ztížily mi hrdý týl;
hledám cíle, srdce vadne,
vyzírám ho, slábne zrak,
v slunci tonou břehy ladné . . .
dojdu jich? Ach kdy — a jak?

VESNIN DAR.

Na outlých větvích
zvadlého křoví
krásný den jeseně
smutně si hoví.

Křídla jsou chabá,
hlava je těžká,
kde asi myšlenkou
krásný den mešká?

U mladé Vesny; —
oko se nítí. —
Dar její v ruce má:
zbyteček kvítí!

MLADÁ LÁSKO, MLADÉ SNY . .

Mladá lásko, mladé sny,
poklady a báje,
těm, kdo po vás zatouží,
bolesť v oku taje.

Před rájem snů ztracených
jako poutník klečí,
bránu chrání anděl však
s blesky v rudém meči! —

SPÍ ZELENÝ JAK OSTROV...

Spí zelený jak ostrov moře,
vždy píseň v ňader hlubinách,
až pojednou buď odliv hoře,
buď rozruch síly světy tvoře
ji vznáší na slunečný nach.

Tak z hloubky vyrůstá a vstane —
stvol každý krůpějí jest pln
a každá v zlaté záři plane,
až zas co žhavá slza skane
do hloubky zrodivších ji vln.

ZAPADLÁ PŘÁNÍ.

Divná lidská přání! Jako v divém běhu
rozpoutané vlny bez hráze a břehu . . .
a ta lidská srdce jako vlastovice
nemohou v ráj dětský přes to moře více.

Třepetají křídly, ve dravém však dmutí
rozkacená bouře nazpátek je nutí,
z veliké bolesti nemohou se vznésti,
z velikého hoře zapadají v moře!

COŽ DIVNÉ ONY PERLY JSOU . . .

Což divné ony perly jsou,
jež v očích se nám tvoří,
což čarodějný plamen ten,
jenž tajně v srdci hoří.

Což tajeplná hvězda jest,
jež noci ňader svítá,
což zázračný to věru květ,
jenž náhle z citu zkvítá.

Což lahodný to věru trn,
jenž stolístkami pučí,
a což to sladký věru žal,
jenž z ňader písní zvučí!

KRÁSA.

Jak motýl světem krása letí;
ji lítať nech.
sic při chytání uvázne ti
pyl na prstech.

Kdo toužili jí s duše mukou,
těm slétla v klín,
hůř, kdo ji lap' a hrubou rukou
dal v temnou skříň.

Ten pohleděl-li na ni zrána,
byl setřen pyl
a křídla byla potrhána. —
jen červík zbyl.

VZHŮRU, NIVO ROZESPALÁ!

Vzhůru, nivo rozespalá,
jaré slunce mile pálá,
ptáčat plný les a dol,
vzhůru, květy, kolem kol!

Neželte, že dívčí paže
stužkou v kytici vás sváže:
zlíbá-li vás svěžím rtem,
vonnou duši vdechne všem!

DOUFEJ!

Nechať rve tě Lítosť všaká,
Závisť hrozí tučí,
v srdci radosť přec nějaká
tajně pro tě pučí.

Pocel míru, Blaha vání
ňadrům vláhu snese,
a to poupě znenadání
v růži rozvije se.

MLADOSŤ — STAROSŤ.

Když mladosť na housličky hraje
a radosť kytkou do kola ti kývá,
tu se to, pane, pěkně tančí,
tu se to, pane, pěkně zpívá.

Když stáří s berlou však se belže
a skráně cuchá jeseň divá,
tu se to, pane, divně stýská,
a blažen, komu slza zbývá!

ŠKODA MLÁDÍ!

Víte-li, kam prchá zlaté lidské mládí?
K moři pokraj světa, hlavičku tam chladí:
chladí si tam nohy od tisíců kroků,
smutně ruku tiskne ku levému boku.

Zpívalo-li druhdy, mlkne žalem, teskne,
v oku se mu rosa místo jisker leskne,
naříká a želí, hlavu v ruce skládá . . .
Škoda je vás, škoda, krásná léta mladá!

NA PASECE.

Háj zpustošený — kolem kol
jen zbytky dávné vnady,
i zarosený travin stvol
již zvolna umírá všady.

Ta rosa budou slzy as,
to slunce žárem bude,
jímž zde jun družce perly s řas —
rtíky snad líbával rudé?

Vše zabudnuto dávno tak —
vše zabral času příval; —
skráň klesla v dlaně — v dáli pták
truchlivou písničku zpíval.

PLYNOU, HYNOU OKAMŽENÍ . . .

Plynou, hynou okamžení,
  sotva že je znáš,
než je chápeš, už jich není:
čas mře v okamžiku narození,
  času není stráž.

Nespatříš ho do skonání,
  nezvratný má tok:
hruď ve stálém počítání
vadne, mře a nemůž' dále ani
  s touhou krok co krok.

PRAVÝ ČAS.

Co Pán Bůh ukryl v ňádra vroucí,
to na jevě mít nechtěl všem,
to ve skále jak rubín stkvoucí
buď skrytým světův údělem.

Však sama otvírá se skála,
když přijde čarný její čas,
pak vchází láska, skvost by vzala,
a vítězně se vrací zas! —

UPOMÍNKY.

Stojí lípa — větve holy —
za jeseně svistu
několik jen při vrcholi
zlatých stkví se listů.

Šťastna — nechať ňádrem stlela —
jesti lípa stará,
vždyť i v bouři udržela
upomínky jara. —

Kéž, až sprchne blaha vínek
a zlý čas se vzruší,
hrstku zlatých upomínek
každý skrývá v duši!

KDE STRÁDÁ SRDCE BOLEM . . .

Kde strádá srdce bolem,
tam letí Vesna kolem,
u nakloněné hlavy
se nikdy nezastaví.
By peruť její stkvělá
se dotkla tvého čela,
tam pod les na luh sedni
a kleslou hlavu zvedni.

Tam zhynou žel i touhy
a vše je zázrak pouhý:
sad tulící se k vísce
i rosa na podlísce,
jas v blankytovém nebi,
zář slunce na tvé lebi
a v duše květné tísni
sta poupat drobných písní.

MLHA V DŮL SE VALÍ . .

Mlha v důl se valí,
sever mraky sbírá,
zakaleným okem
na zem nebe zírá.

V luhu naháč kvete,
vproudu sítí zvadá,
rudé listí šumíc
s větví dolů padá.

Jinovec je trhá,
meteší je, hatí —
blah, komu jím aspoň
cestu k hrobu zlatí.

ÚTĚCHA.

Stýská sobě žalným hlasem
javor v lese,
až se hořem zadumané
ňádro třese.

Smutí, volá — v dálném hvozdě
plno vzdechů:
stárnu, vadnu, doutnám, hynu,
kdo dá těchu?

Stromy, hora: Doufej! Pán Bůh
potěší tě:
odnoží ti k srdci vzroste
vlastní dítě.

TEMNÉ A ZKALENÉ . . .

Temné a zkalené
mraky jdou blíže,
snášejí sbalené
nezdolné tíže:
sutky a sněžení,
klání a vání —
sinavý rubášek
stráni a pláni.

V čele, půl zmořený,
Seveřík kvačí,
větve a kořeny
stáčí a páčí,
listí rve do kola,
pere a dere,
jak on chce, točí se
všecko, kde které.

Hoj, jak se prohání
vesele kolem
v lítání, kmitání,
dolem i polem;
zvedá se, shýbá se,

třepetá, stiská,
vzpírá se, vtírá se,
píská a výská.

Aj, co mu zpomáhá
hněv jeho kusý,
rve-li sad do naha?
Máj přijíť musí!
Vyklíčí, vytýčí
klasy i květy —
písněmi přetekou
ňádra i rety.

III.

ČESKÁ ZEMĚ SAMÁ RŮŽE . . .

Česká země samá růže,
jako kytka živá,
kterou panna při veselí
na srdéčku mívá.

Prostřed ona růže rudá,
to je naše Praha,
žel, že posud zkrvácena
rudou stopou vraha.

Přec však duchem zaníceným
v dálné světa říše
zvěsti žalu, zkazky blaha
zvučným retem dýše.

Vidíte ji v starodávném,
věčně krásném kroji?
Čepečkem jí zlaté slunce
na temeni stojí.

Vidíte ji, kterak zvolna
s vršku stoupá k luhu,

Na střevíček květný dala
jasnomodrou stuhu.

Zimy král když světu vládne,
vše se kolem chvěje —
ale ona okem blýská,
zdobí se a směje.

Však když Vesna v žitné klasy
zdar a hojnost vsívá,
utulena pod zelení
s křepelkou se skrývá.

Na svobodu vyletuje
do vinic a chvoje,
za jeseně zpět se vrací
zpívat písně svoje.

ČESKÁ ŘEČ.

Nechlubte se řečí svojí,
chaso pýchou jatá,
proti českých zvuků zdroji
chud je pramen zlata;
projděte si celé světy,
v kterých hlahol roste,
libější-li jsou kde květy
písně prosté?

Sladší nežli dívčí ústa
v toužném lásky stonu,
zvučnější než — noc-li vzrůstá
zvuk dojemných zvonů,
říznější než šavle křivá,
již jste na nás skuli,
čistější než voda živá
z ňader žuly.

A ten hlahol rodných zpěvů,
jaká je to krása,
srdce jejich u záchvěvu
nadšeností jásá,

a když dumně, jako snové,
chvějí se a smutí,
i to srdce ocelové
k slzám nutí!

ČESKÁ CHYŠE.

Chaloupka ze slámy
kryta záplatami
ze předu, ze zadu,
každá stěna
sloupečkem hotovým,
bidélkem sosnovým,
podepřena.

Z roubení zeď tenká,
s dlaň velká okénka,
povaly nizoučké,
ve práh bys kop',
dovnitř kdo jíť zkusí,
držet-li nemusí
nad hlavou strop?

Peření u dveří,
sotva kdo uvěří,
bortí se, rozsýpá
ve troud a prach;
komín výš hřebene
vrchem si břemene,
ubohý brach!

Podál však u plůtku
v hedvábném živůtku,

v nedlouhé kytlici,
jaký to květ!
krašší se nezrodil,
třeba jsi přechodil
celičký svět.

Kdykoliv zazpívá,
sadem to zachvívá,
strom hlavu rozvíjí,
dál dýše zpěv;
ten když se rozvlní,
všech srdce naplní
mládců a děv.

Jimi se rozlétá
širého do světa
po luhu, po lese
dále a dál —
mnohý již dojemný
pocit, ač tajemný,
do srdcí svál.

Tož mi ho nehaňte —
ukryjte, uchraňte
maličkých chaloupek
klenot a stkvost;
ze zpěvu staví se —
tak v lidu praví se —
do nebe most.

PŘILETĚLO JARO...

Přiletělo jaro,
poupě v slunko touží,
tiše nad vesničkou
čáp své kruhy krouží.

Níží se a zvedá,
kam pak asi chvátí?
Že některou chyšku
zase obohatí! —

Dost, můj milý čápe,
již jsi každé chatě
pěkných drobných dětí
snesl vrchovatě.

Nevidíš jich tamo,
jak se k oknu tlačí,
že jim sotva malé
tabulečky stačí?

Dosti snad, jen jedno
učiň nám, můj zlatý:
snes nám spasitele
do některé chaty!

OPUŠTĚNÝ DOMEK.

Stojí při Otavě
domek nepatrný,
nízkou střechu kryjí
došky jen a drny.

Rozbita jsou okna,
roztlučeny dvéře;
do zpuchřelých došků
noční vítr péře.

Dřív nad tou chatkou
stála hvězda krásná,
ale v noci jedné
spadla z čista jasna.

Vcházelo tam druhdy
myslivcovo snění,
když tam rybák býval,
však již ho tam není.

Přikvačila voda,
potrhala splavy,

zaplavila břehy,
levý i ten pravý.

Bránil se jí rybák
z večera i v noci,
nemoh' slabou paží
vodní spousty zmoci.

Vzal dceř na lodici,
proud je strhnul dolů —
od těch dob tré lidí
nemluvilo spolu.

Z půdy kolem domku
sotva zbyly drny —
na tří dobrých lidí
hroby nepatrny.

DĚVUŠKA Z HOR.

V pohorské chaloupce
teskno je panence,
sotva že vychází
lesů těch do věnce.

V radosti zkrácena
je tu tak ztracena,
smutná jak kalina
severem hacena.

Jako ta maličká
uprostřed rybníčka
za domkem zpuchřelým
v skořápce perlička.

Přec slzy nesroní,
písní jen zazvoní
jak sirá pěnkavka
na suché jabloni.

Dej jí Bůh k úspěchu
radost a potěchu
a hnízdo jiřiček
chaloupce pod střechu.

PÍSEŇ ŽEBRÁKOVA.

Sychravo je v světě,
v chorém srdci tmavo,
kamo ukryješ se,
moje těžká hlavo?

Do polí se skryje
koroptvice mladá,
havraň černoperá
v temné hvozdy spadá.

Drabčík do kořenů,
střízlík v kyprost proutků,
však kam ty se děješ? —
Nemáš ani koutku.

Snad že bouře vání
ze zlatého stlaní
kolébku ti zrobí
ku věčnému spaní.

Snad že Sever dujný
v nedočkavém vzletě
hebkým zimy pláštěm
sdílně ukryje tě.

LÉK.

Šuhajka jsem cestou střetla,
mladý je,
pěkný štíhlý, jako vzkvetlá
lilie;
zrak jako té anemonky
modrý květ,
ret jak růže, hlas jak zvonky —
„p" všech pět!

Postál, zdravil; hlavu já jsem
sklopila,
jak by slunce zář mne jasem
skropila.
Zašel; teď ho mezi všemi
hledám zas;
kdo že byl? ach, povězte mi,
prosím vás!

Ten-li, jenž mi z boží vůle
usouzen,
přejdu světa obě půle
ven a ven;
přejdu světy, přejdu moře

zas a zas,
či Bůh pro pláč jen a hoře
stvořil nás?

Nestvořil nás pro pláč věru
milý Bůh;
ne pro rosu při večeru
květný luh,
ale rosu pro unylý
luhu květ; —
pro žal ňader ve zlé chvíli
vroucí ret.

NÁHODA.

Blíže vody děvče stálo,
mysliveček za vodou,
jako by je k sobě sválo
štěstí přímo náhodou.

Úzká lávka, oba na ní,
oba právě vprostřed jsou,
jí i jemu o krok ani
nelze jíti náhodou.

Ona rudá líce toči,
jeho z polovice mrou·
její oči, jeho oči
potkaly se náhodou.

Jeden musil nazpět jíti . . .
Nazpět, sám, to známkou zlou,
s někým však se obrátiti
vždy je dobrou náhodou.

Obrátil se, za ním ona,
jedním ohněm srdce mrou,

často věru láska koná
zázrak jako náhodou.

Nalezli se. Ejhle, nyní
jdou-li kam, vždy spolu jdou . .
Věru, věru láska činí
divy samou náhodou.

HROBAŘOVA DCERUŠKA.

Dcerka hrobařova,
dítě roztomilé,
ustavičně zpívá,
vtělená to píle.

Na hřbitov-li vběhne,
kvítí natrhá si,
plete bílé růže
v temné svoje vlasy

Přes zeď ke vsi hledí,
šohajice zhlíží,
v malé ručky tleská,
z dálky-li se blíží.

Otevře mu vrátka,
sednou na dva hroby,
rozmlouvají třeba
do půlnoční doby.

Než se šohaj vrací
ku dědince zpátky,

staví se s ní ještě
pod nízkými vrátky.

Obejme svou zlatou
kol útlého pasu,
vezme líbek s lící,
bílou růži z vlasů.

Přes nivy se nese,
hvízdá si a zpívá;
děvče spokojeno
za milým se dívá.

Nic neděsí obou,
všecko ticho všady,
bez vády a sváru,
bez zášti a zrady.

Snad i ňadra mrtvých
radostí se nítí,
že, kde ti dva stáli,
roste hrobům kvítí.

ZEM OZDOBILA ŇADRA KVÍTÍM.

Zem ozdobila ňadra kvítím,
keř za klobouček růži dal,
les pěkný radostí si zpívá,
drozd právě jaro zvěstoval.

Pryč, srdce, veškeré ty žaly,
již v krásách těch se uhostí,
co zmůže výkřik časných smutků
v té nekonečné radosti?!

OČAROVANÝ.

Hoch byl jako švižná rybka,
jež se v proudu honí,
ale dívka prostomilá
ze svých vlasů síťku urobila,
chytila ho do ní.

Byl jako ten holub sivý,
pláň mu světem byla,
z ohně však, jenž v zorách kypí,
dva zrobila dívka ostré šípy,
v prs ho poranila.

Byl jak sokol prudkoletý
na lesnaté stráni,
ale její líčka bílá
leskem čarovným jej oslepila,
nyní musí za ní!

Z JARA.

Jaký milý kolem zjev:
v luzích vůně,
v lesích zpěv,
leknín stoupá z vodní tůně,
nebem svítá oko děv,
ba i v srdci, ano stůně,
čarodějně plane krev!

Jaký zázrak napořád:
vesmír celý
zase mlád,
myšlenky se rozletěly,
písní čas jim žezlem vlád',
a chlapcovy rtíky děly
v dívčí ouško: Mám tě rád!

Ke květu až přijde květ,
kytka bude;
za pár let
vzejde v naší síňce chudé
nový, netušený svět! —
Sklonilo se líčko rudé,
v jednom chvěl se dvojí ret.

VZKAZ.

Vše jsem ti chtěl vyzradit,
když jsi v sadě stála,
ale v slunci očí tvých
slova vzplápolala.

Nuže z popěvku to věz,
čím má duše jata:
hynu pro tě, mám tě rád,
panenko má zlatá!

ZKOUMAVÝ.

Jezdil koník se šohajem
do vsi pro nevěstu;
nedala mu jeteliny,
a ten koník věru líný
zapomněl k ní cestu.

Jezdil šohaj na vozíku
do městečka párem,
ale hrstky ovsa ani
nedostal kůň na snídaní
od děvčete darem.

Jezdil šohaj k městu čtyřmi,
ale jeho milá
stála v sadě na záhoně,
ani chlapce ani koně
vodou nepojila.

Přišel šohaj do samoty —
v chatě život těžký —
leč panenka objímala —
výskal: pro tě, žínko malá,
světy přejdu pěšky!

JEDINÁ POMOC.

Šohaječku švarný,
šohaječku milý,
sokolí tvé oko
samé blesky střílí.

Kamo obrátí se,
všecko všudy sžehne,
všecko všudy znítí,
že to v popel lehne.

Šohajku, tvé oči
srdéčko mi plaší,
ukryju se ptáčkem
na té lípě naší!

„A já sokolíkem
vzlétnu na tu lípu,
a sokolí oči
do srdce ti všípu.

Zraním ti je, zraním,
běda rusým skráním,
nezhojí se leda
rtíků celováním!“

DOROSTLÁ.

Zahlédlo se děvče do světa,
šestnáct jar jí, v růži rozkvétá;
v lese, v pláni živo, všude kvas —
děvčátko však pláče, proč pak as?

Táhnou čápi zpátky k nížinám,
v družném rozhovoru sem i tam
ztrácejí se v párku v sad i les,
vlaštovice pod krov v rodnou ves.

Dobří zlatí lidé, víte-li,
proč se dívce v srdce tetelí?
Toužíť také, prosím vás,
s těmi ptáky slavit hodokvas.

Srdéčko se vznáší, třepetá,
chce vylétnout také do světa.
Jarní čas mu pěkný dárek snes':
dorostla mu pérce právě dnes.

LIPKA — DĚVICE.

Každý má hvězdičku,
každý svůj stromeček,
každý má pod zemí
maličký domeček.

S hvězdou i stromečkem
za živa slije se,
po smrti v maličký
domeček skryje se.

Však já to, má zlatá
panenko, dobře vím,
že stojíš na návsi
stromečkem lipovým.

Však jsem to uhodnul
ze štíhlé postavy,
rozmilé, ztepilé
od paty do hlavy.

Však jsem to uhodnul
za rána v podlétě,
po kypré kadeři,
po listu, po květě.

A kdo by nevěřil,
každý se přesvědčí:
pozná tě po vůni,
po mluvě, po řeči.

A kdo tě poslechnul
u večer, za noci,
musí tě milovať,
již není pomoci.

Lipko, má panenko,
kdo hledí na tebe,
rádostí vyrůstá
k nebi a do nebe.

SOSNA ZRÁDKYNĚ.

Víš, ta sosna vedle splavu
divně naklonila hlavu,
když jsem s tebou večer stála,
snad že sosna vyzvídala . . .
víš?

Zašuměla, divila se,
a klonila hlavu zase,
až havraní svoje vlasy
zvědavostí zcuchala si . . .
víš?

Když jsem včera pod ní byla,
černou větví zahrozila,
v rozhovor se divný dala:
Počkej, co jsi udělala!
Víš?

Nezavřela's večer zvenku
okénečko u přístěnku;
nechala jsi za kytici
Tomovi se líbať v líci . . .
víš?

Milý, já se sosny bála,
stranou jsem se v olše dala.
Líto mi je, drahý, líto,
ona sosna zradí-li to . . .
    víš?

Jdu-li nyní kolem stromu
z mlýna naproti a domů,
vyhnu se jí do půlkola,
ať si jak chce na mne volá . . .
    víš?

Ty však nechoď, můj synečku,
na zálety k okénečku,
u mlejnice za poledni
po mojí radš straně sedni,
    víš?

Co si řeknem pěkně v kradí,
nikdo světu nevyzradí;
mlýn náš v milé době této
pro jiného zaklepe to!
    Víš?

VYČÍTAVÝ.

Čarodějka jsi ty,
kouzlo chováš v oce:
hleděla jsi na mne,
pad' jsem do nemoce.

Hlavička mne bolí,
srdéčko se ouží,
cítím, jak se v prsa
blesk tvých očí hrouží!

Zle mně ubohému,
smutně sobě vedu,
sladkého's mi okem
nasypala jedu!

ZAPOMEŇ!

Zapomeň! Však ze slz vláhy
marná stkvoucích perel žeň . . .
vyrvala's se příliš záhy
z duše mé — ó zapomeň!
Zapomeň!

Zapomeň, že našli jsme se,
zjev můj z duše svojí zpleň,
čas ti klid a štěstí snese,
na mé blaho zapomeň!
Zapomeň!

ULOMENÁ RŮŽE.

Byla dvěma láska
na srdéčko dána,
jako plná růže
lýčím přivázána.

Nepřející lidé
lýčí stahovali,
ulomili růži,
srdce pořezali.

CO ZARDÍVÁ SE...

Co zardívá se po sadech —
snad růže jsou to v křoví?

„Ach ne, ach ne, můj rozmilý!
To láska, již jsme zasili
kdys písněmi i slovy.“

Co zelená se humnami —
zda kyprý jetel mladý?

„Ach ne, ach ne, můj rozmilý!
To naděj, již jsme zasili,
ta vypučela všady.“

Co modrá se to po stráních —
zda horský len již zkvítá?

„Ach ne, ach ne, můj rozmilý!
Toť věrnost, již jsme zasili,
ta vždycky modře svítá.“

Co červená se návrším —
snad mák to pálá dolů?

„Ach ne, ach ne, můj rozmilý,
to bolest, jíž jsme zasili . . .
a rozešli se spolu.“

NA ZÁLETECH.

Na okénko zaklepal,
vyšla z mlýnských vrátek,
na bohatých vrkočích
kosmo lehký šátek.

Přenesl ji přes potok,
kde ta planá hruse:
„Nechvěj se jen, nelekej,
moje zlatá duše! —"

U pazderny pod skalou
černovlasá jedle,
tamo sedl na balvan,
ona tiše vedle.

Modrá voda šplounala,
bílé kvetlo hloží;
nad nimi se jasnily
zlaté hvězdy boží.

Jako v jaře vlaštovky
hovořili spolu:

hned hleděli do nebes,
a hned na květ dolů.

Večer prchal; zpět ji nes',
děvče jen se chvělo,
na dobrou noc tisíckrát
políbil jí čelo. —

Neví otec, neví mať,
neví mlýnská chasa,
ale mně to zradila
jedle černovlasá.

ŘEKY PEŘEJEMI . . .

Řeky peřejemi
teplý větřík zmítá,
mladá vlaštovice
nad vlnami lítá.

Žaluje a volá
trpké svoje žaly,
že jí teplé hnízdo
lidé rozkopali. —

Bože, milý Bože,
oni ptáci skrovní
s povrženou láskou
napořád si rovni.

Útěchy jim není,
žalujíce bloudí,
vyplašeni z hnízda
troudí se a troudí.

Bloudí bez přístřeší,
až je náhle oba
zapramení příval,
zapomene doba.

KONEC LÁSKY.

Už je konec štěstí;
pohněvaná víla
ve dva bujné keře
lásku proměnila.

Z tvé vyrostlo ostí,
z mé se růže stala,
květy své, mé písně,
v klín ti sesypala.

PÍSEŇ.

V hněvu se rozešly
dvě duše nebohy,
jako dvě bludičky
na klenbě oblohy.

Jako dvě bludičky,
jež slunce ovládá,
až jedna vznítí se
a druhá zapadá.

Pojednou ztratí se
z hvězdného útvoří:
ta jedna utone,
ta druhá uhoří.

ZMĚNA.

Už ta naše láska
bledne, vadne, hyne,
ručejem mých žalů
v šíré moře vplyne.

Moře nedoplyne,
úplavem se změní:
rozbije se v perly
cestou o kamení.

DVA STKVOSTY.

Neveliká hvězdička,
ale mile září,
neveliká panenka,
ale jasných tváří.

Rovny jsou si oba dva
maličké ty stkvosty:
samá krása, samá zář,
ale srdcem prosty!

TĚŽKÉ SLZY.

Těžké kapky padly z mraku,
dvě uvázly na mém zraku,
právě když jsem pomyslila,
jak jsem ti dřív milou byla!

Moje oči zhasly, zchladly,
hvězdičky z nich v moře spadly,
s nimi spadly moje slzy,
snad z nich perly budou brzy.

Perly! — Nová tvoje milá
perly sobě oblíbila,
a ty nevíš, jak se stkvějí
na bělostné šíji její.

Dej jí perly pro útěchu,
noř se v moře mojich vzdechů,
v úpleť smutku řas, v jich lese
snad některá zaleskne se! —

Perly, perly — moje hoře —
hledej ty je na dně moře — —
ne, nehledej, duše milá,
každá by tě utížila! —

PĚKNÝ DAR.

Od jezera přes mýtiny
sivý holub letí,
u myslivny na buk padá
do zelených snětí.

Nežli v dole nad hajnicí
slunce okem kmitne,
s druhé strany k holubovi
holubice slítne.

Divoký je holub sivý,
holubice krotká;
jaký osud její bílé
ňádro asi potká?

Potkalo ji štěstí krátké,
časy jen se mihly —
ne za matkou, za otcem jen
děti z hnízda tíhly.

Nermuť srdce, holubice,
zaplaš žalosť skrání,
neběduj, však volný holub
v lese nezhavraní.

Ale kdyby sesokolil,
těš se tomu svodu,
holub roste pro otroctví,
sokol pro svobodu!

PŘI SVATBĚ.

Stojí při oltáři,
z očí slzy plynou,
starý páter hocha
oddává ji s jinou.

Zavažte jí šatkou
uplakané oči,
ať se jí to srdce
ve dvé nerozskočí.

Zaviňte jí rouchem
rozbolenou hlavu . . .
Běda, již ji nesou
z kostelního davu.

SIROTEK.

Nechce o mně slyšeť nikdo, ani dbáti,
že rodinkou celou já jsem jen a máti.

Že je můj tatíček ten bledý měsíček
a moje sestřičky ty malé hvězdičky.

Že ta moje máti s šedivými vlasy
zpomíná si v pláči na ztracené časy.

Na ztracené časy, na ztracená léta,
na hrob jakýs v dálce a na konec světa.

KRVAVÉ PERLY.

Po dolině domky,
hory za dolinou,
do doliny od hor
drobné vody plynou.

Drobné vody plynou
od velkého moře:
do vod padly slzy
z hlubokého hoře.

Padají v ně posud,
každá, která skane,
krvavou se perlou
v širém moři stane.

Plakaloť je dítě
pro matičku zlatou,
když se rozžehnala
na vždy s rodnou chatou.

Plakalť siroteček —
posavade želí —
když matičku na vždy
z domu odnášeli.

Pláče ustavičně;
kdo as, dítě chudé,
krvavé ty perly
v moři sbírat' bude?

DUDÁCKÁ.

Kudy kráčím, tudy
smutno u nás všudy:
posud v každé straně
lhostejně a planě.

Síla? Síly není!
Srdce? Bez nadšení!
Hlavy? Bez myšlenky!
Paže? Samé sklenky!

Srdcí není v boku,
jisker není v oku,
bez krve jsou žíly;
v smutné žijem chvíli.

Rcete, lidé, rcete,
proč pak zhynouť chcete?
Naberte přec v hlavy
světla proud a slávy.

Do svých ňader k důle
dejte podklad vůle,

na ten podklad v skoru
pevnou stavbu vzdoru!

Ráznosť ve hruď dejte,
sílu v paže skrejte,
pravdu do jazyku —
na lotříka dýku.

Jinak v léčce zrady
zhynem bez porady
a tu naši Prahu
lapne cháska vrahů! —

Kudy kráčím, tudy
smutno u nás všudy,
posud v každé straně
lhostejně a planě!

POHÁDKA.

Děvče kdys bylo v dědině,
hvězdičkou padlo prý na zem,
jednou jen kdo ji uviděl,
zahořel, churavěl rázem.

Keře i mladí stromkové,
ba i ty na věži zvony
vzdychaly, po ní volaly
smutnými, zvučnými tony.

Severík jenom hněval se,
hrozil jí, nelidník pustá,
že mu kdys děvče bránilo
líbati zardělá ústa. —

Šeptaly květy v šeříku:
Slyšel jsi, viděl jsi? Pane,
srdéčko štíhlé Aničky
doutná a hoří a plane.

Co pak jí dáme? Kytici!
Kytice pěkným je darem,

nechať se nikdy neloučí
s vůní a kvetoucím jarem!

Zpívaly zvony na věži,
zpívaly písničky pěkné:
Dneska ta hezká Andulka
s Jeníkem k oltáři klekne.

Co pak jí dáme? Popěvky!
Popěvky pěkným jsou zjevem,
nechať se nikdy neloučí
se zvučným zvonkovým zpěvem!

Zasmál se vítr, nevlídník:
Dáte to na krátkou dobu,
za tři dni v černé rakvici
ponesou ženušku k hrobu!

Vezmu jí květy, popěvky,
do rakve prachem ji smetu,
věru se více nevrátí
z dalekých neznámých světů! —

Paprsek letěl okolo:
Skryj se, já milou tu druži
navrátím všemu k potěše
nachovou na hrobě růží! —

BÍLÉ STÍNY.

Jedlí za potokem
u té horské strany,
leží tam vojáček
těžce porubaný.

Na čele a tváři —
na povadlém kvítí —
sotva spočítal by
roků do dvacíti.

Tvrdé jest to lože:
půda nezoraná,
na pravo i vlevo
všude samá hrana.

Nemá podhlavničky
ni přikrývky prsu,
jen mateřídoušky
rozkvetlých pár trsů.

Za to mu však zpívá
pták dvě písně v keři:

jednu o dívčině,
druhou o mateři.

A jak z toho keře
zvučí zvuky prosté,
matčin stín a dívčin
před šuhajem roste.

Voják hlavu zvedá,
voják hlavu točí —
dva bělostné stíny
zavřely mu oči . . .

PŘI LOUČENÍ.

Než mne vraník v boj ponese
na polabskou dolinu,
ještě tobě, má panenko,
při komůrce pod okénko
vsadím bílou kalinu.

Bude-li keř záhy z jara
v zelení a ve květě,
pomysli si, drahá duše,
že můj koník zpátky kluše
k tobě, jedné na světě.

Bude-li keř bez lupení,
beze květů smuten stát,
pomysli, si, že mne v dáli
vrahů meče porubaly —
a buď šťastna nastokrát!

ZPĚV SIROTKŮV.

Krásné to patření
s návrší do kraje,
jím moje žaloba
v popěvek dozraje;
však ta má zpěvánka
není tak vesela,
vyrůstá z žalostí,
jež doba nasela.

Jsem jako ztracené
zrnéčko v strništi,
pro mne se z oblakův
vlažička neprýští;
deštík se neprýští,
rosička nepadá,
jsem jako na mezi
travka, jež uvadá.

Pro mne se neplní
poupata na poli,
všude je cizina,
ať chodím kdekoli;
všude mně trápení

hlavičku otáčí,
nic pro mne nekvete,
leda to bodláčí.

Cizo, kam zarudlé
oko se obrátí,
jak mohu ubohá
bez lásky okřáti?
Kdeže má chaloupka,
kde moje matička?
Snad s Boží rodičkou
u lesa kaplička!

Ach, kde můj tatíček,
aby mne pohladil,
aby mne před světem
plůtečkem ohradil?
Volám ho, neslyší! —
Sluněčko, pověz ty,
není to zpuchřelý
kříž onen u cesty?

Ach, já jej ovinu
malými rameny,
zulíbám podnoží,
hlínu i kameny;
a tam té kapličce
u lesa nad hložím
ubohou hlavičku
do klína položím.

Potěší, skryje mne
z večera do zory
před zvěří divokou,
před lidu pozory;
až ptáci za rána
z hnízda se vyrojí,
popěvky Pán Bůh mne
nasytí — napojí.

Sluněčko s měsíčkem
dají mně na šaty,
budu se pyšniti
od hlavy do paty;
každý se podiví,
kterak je zlacený —
bez květu, bez listí
sirotek ztracený! — .

ZA NOCI.

Porubali vrazi
šuhajecka v lese.
Kdo pak zlou tu zprávu
do dědiny snese?

Zda ten větřík jarní
nebo družní ptáci,
nebo mysliveček,
jenž se domů vrací?

Žádný, věru žádný
ze šíře i dáli;
v tajnáť šuhaječka
místa zahrabali. –

Vyšla milá v lesy,
ani nevěděla,
na jeho že hrobě
v mlází poseděla.

Nevěděla ani,
že z bílého čela

podlískou jí náhle
zkázka vypučela.

Nevěděla ani,
že z těch lesklých očí
modráček pln rosy
v slunéčku se točí.

Nevěděla ani,
když trhala kvítí,
že to srdce jeho
ještě bolesť cítí.

Jednou přivoněla, —
oči slze lily;
běda, co to bude,
Bože, Bože milý!

Dvakrát přivoněla, —
srdéčko jí vadlo,
jako by veň na sta
žhavých jisker padlo.

Třikrát přivoněla, —
ruce klesly obě:
Bože, milý Bože,
je mi jako v hrobě.

Srdce mně to tíží,
kněze přivolejte,

vedle šuhajíčka
hrob mně vykopejte. —

Kopali ho ruče
v bolesti a muce,
oběma jim pravé
v hrobě spjali ruce. —

Když měsíček svítí,
sedí oba v kvítí,
hovoří a šepcí,
až se slunko nítí.

A když rudě vstává,
do hrobu jdou oba,
až je z něho zase
křísí noční doba. —

OBSAH:

Stránka

I.

II.

Stránka

NAKLADATELSTVÍ
J. OTTO
SPOL. S R. O.